

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський державний аграрний університет
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Поліський національний університет
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Національний фармацевтичний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих науковців
«НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ ПРАКТИКИ
В ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ»

Одеса, 2024

Тези доповідей Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих науковців «НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ ПРАКТИКИ В ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ», 25-26 квітня 2024 року м.Одеса (Посвідчення № 163 від 22 лютого 2024р.

Державної наукової установи «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації»

Опубліковані результати наукових досліджень з спеціальностей:

- 211 «Ветеринарна медицина»,
- 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія та експертиза»

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Жанна КОРЕНЄВА, завідувач кафедри нормальної і патологічної морфології та судової ветеринарії Одеського державного аграрного університету, канд. вет. наук, доцент;

Катерина РОДІОНОВА, декан факультету ветеринарної медицини Одеського державного аграрного університету, канд. вет. наук, доцент;

Леонід ГОРАЛЬСЬКИЙ, професор кафедри зоології, біологічного моніторингу та охорони природи Житомирського державного університету імені Івана Франка, д-р вет. наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Євгенія ВАЩИК, завідувач кафедри ветеринарної медицини та фармації Національного фармацевтичного університету, д-р вет. наук, доцент,

Марина ЛЄЩОВА, завідувач кафедри анатомії, гістології і патоморфології тварин Дніпровського державного аграрно-економічного університету, канд. вет. наук, доцент;

Ігор СОКУЛЬСЬКИЙ, завідувач кафедри нормальної і патологічної морфології, гігієни та експертизи Поліського національного університету, канд. вет. наук, доцент;

Відповідальний секретар:

Ганна ОВЧАРЕНКО, асистент кафедри нормальної і патологічної морфології та судової ветеринарії Одеського державного аграрного університету, канд. мед. наук

СЕКЦІЯ 1. Новітні досягнення ветеринарної практики з незаразної патології.

СЕКЦІЯ 2. Біологічна безпека, біозахист та епізоотичне благополуччя тваринництва.

СЕКЦІЯ 3. Ветеринарна гігієна, санітарія та інспектування харчових продуктів.

Рекомендовано Вченою радою Одеського державного аграрного університету (Протокол № 12 від 25. 04. 2024).

Тези, включені до збірки, представлені у вигляді, в якому були подані авторами з деякими суто технічними правками.

Організатори конференції не несуть відповідальності щодо науковості та змісту представлених матеріалів

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. НОВІТНІ ДОСЯГНЕННЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ ПРАКТИКИ З НЕЗАРАЗНОЇ ПАТОЛОГІЇ.

Бабенко Н. С. ВПЛИВ ЯКІРЦІВ СЛАНКИХ (TRIBULUS TERRESTRIS) НА МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ПЕЧІНКИ І НИРОК ЩУРІВ, ЯКІ ОТРИМУВАЛИ РАЦІОН ІЗ НАДЛИШКОМ ЖИРУ.....	10
Бахаровська В.О., Ємельянова-Разінькова Т. В. ТРИХОЕПТЕЛІОМА : ЕТІОЛОГІЯ, КЛІНІКА, ПАТОМОРФОЛОГІЯ У ДРІБНИХ ТВАРИН.....	13
Бродовська К. В., Панченко М. О. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ МАСТОЦИТОМ У ДРІБНИХ ТВАРИН.....	16
Бутт Г.Р ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ВІТАМІНУ АД ₃ Е ПРИ ВИРОЩУВАННІ ГУСЕНЯТ.....	18
Гармаш В.В. ДІАГНОСТИКА І ЛІКУВАННЯ ГОСТРОГО (ПАРЕНХІМАТОЗНОГО) ГЕПАТИТУ У СОБАК.....	22
Герасимов С.О., Мостович Я.О. МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЧЕРВОНОГО КІСТКОВОГО МОЗКУ.....	25
Герєга К.А. АНАТОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КАЖАНІВ.....	29
Григоращенко Л.В. МОНІТОРИНГ АКУШЕРСЬКОЇ ПАТОЛОГІЇ У КОРІВ- ПЕРВІСТОК В УМОВАХ ТОВ «КОСІВСЬКЕ» ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	33
Григоращенко Л.В., ПРОФІЛАКТИКА АКУШЕРСЬКОЇ ПАТОЛОГІЇ У КОРІВ-ПЕРВІСТОК В УМОВАХ ТОВ «КОСІВСЬКЕ» ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	35
Даниленко Є. К. АНАТОМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ БУДОВИ ТІЛА ЛІНИВЦІВ.....	38
Дежкіна Н. О. МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ПЕЧІНКИ І НИРОК ЩУРІВ ЗА ВПЛИВУ ПЛОДІВ КМИНУ (FRUCTUS CARVI) НА ТЛІ ВИСОКОЖИРОВОГО РАЦІОНУ.....	41
Димова Д. О. ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЯ ТА АНАТОМІЇ ПЕСЦЯ.....	44
Драгомир Д.А. АСОРТИМЕНТ АЕРОЗОЛІВ І СПРЕЇВ НА ВЕТЕРИНАРНОМУ ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ.....	47

Жигало Р. М.	
СУБІНВОЛЮЦІЯ МАТКИ У КОРОВИ (КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК).....	50
Іванов І.Д.,	
ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ ГЛАУКОМИ У СОБАК.....	53
Кальніцька А.Є.	
МОРФОМЕТРИЧНІ ПАРАМЕТРИ ШЛУНКА ДОМАШНЬОЇ СВИНІ.....	55
Келеберда Д.Д.	
ПЕЛОНЕФРИТ У КОТІВ: ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ.....	58
Кирилюс Ю. О.	
ЛІМФОМА: ЕТІОЛОГІЯ, КЛІНІКА, ПАТОМОРФОЛОГІЯ, ЛІКУВАЛЬНІ ЗАХОДИ.....	60
Клімов І.М. , Фіногеев К.І.	
ПОРІВНЯЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОСВІЧУЮЧОГО ТА СКАНУЮЧОГО ЕЛЕКТРОННОГО МІКРОСКОПІВ.....	63
Кобосова А.О., Смітенко А.Ю., Тюніна Д.М.	
ЗМІНИ МОРФОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ КРОВІ ЩУРІВ В УМОВАХ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ЛІКУВАННЯ КАРАГІНАНОВОГО НАБРЯКУ.....	66
Кодацька К. Е.	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РАКУ У ДРІБНИХ ТВАРИН: ЕТІОЛОГІЯ, КЛІНІКА, ПАТОМОРФОЛОГІЯ, ЛІКУВАЛЬНІ ЗАХОДИ.....	69
Крикун В.М., Яворська М. А.	
МОНІТОРИНГ ПОШИРЕННЯ НОВОУТВОРЕНЬ У ЕКЗОТИЧНИХ ПТАХІВ ЗА ДОМАШНЬОГО УТРИМАННЯ.....	72
Мартюхіна О.С., Телегін П.О., Васильєв В.В.	
ЗМІНИ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПІД ВПЛИВОМ СТРЕСУ.....	75
Мацепань І. П., Печерська В. А	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПУХЛИН У ПРОДУКТИВНИХ ТВАРИН.	77
Мележик Ю.В.	
КОМПЛЕКСНА ТЕРАПІЯ ПОРОСЯТ, ХВОРИХ НА ГАСТРОЕНТЕРИТ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ «ІМУНОБАКТЕРІНУ-D».....	80
Міхирєв М. В.	
ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ КЕРАТИТІВ У СОБАК	
Міхирєв М. В.....	83

Мороз М. О.	
ПІСЛЯРОДОВИЙ ЕНДОМЕТРИТ У СУКИ (КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК).....	85
Осіпцова Т.С.	
ПРЕВЕНТИВНІ ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З АНЕМІЄЮ НОВОНАРОДЖЕНИХ ПОРОСЯТ.....	88
Островська А.В., Білько Д. В.	
МОНІТОРИНГ ПОШИРЕННЯ ПАТОЛОГІЙ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ У СОБАК.....	90
Плешакова П. С.	
МАСОВІ ПОКАЗНИКИ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ ЩУРІВ ЗА ВПЛИВУ ТРАВИ ФІАЛКИ (VIOLAE HERBA) НА ТЛІ ВИСОКОЖИРОВОГО РАЦІОНУ.....	93
Пивовар Є.І.	
АНАТОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІНИВЦІВ.....	96
Пивовар Є. І., Смурага В. О.	
ОРГАНІЗАЦІЯ УТРИМАННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ТВАРИН.....	99
Попозогло Т.	
АНАЛІЗ ПОШИРЕННЯ ОЖИРІННЯ У КОТІВ.....	102
Попозогло Т.	
ПОКАЗНИКИ ФЕРМЕНТНОГО ОБМІНУ ПЕЧІНКИ ЗА ОЖИРІННЯ У КОТІВ.....	104
Порох В. І.	
БАЛАНОПОСТИТ У ПСА (КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК).....	106
Родін О.М., Тарасенко В.С.	
РЕСПІРАТОРНІ ХВОРОБИ СВИНЕЙ: ПОШИРЕННЯ, ЕТІОЛОГІЯ.....	109
Сергієнко І.В.	
ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ПРИ ЕПТЕЛІОМІ У СОБАК	112
Сиченко Д.О.	
АНАТОМІЯ МОРСЬКИХ ЧЕРЕПАХ.....	114
Смурага В.О	
ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ФЕКАЛЬНОЇ МІКРОБІОТИ В ВЕТЕРИНАРНІЙ ПРАКТИЦІ.....	117
Сороколів Л. Ю.	
ВИПАДІННЯ ПІХВИ У СУКИ (КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК).....	120
Ступак О. М., Шлапацький І. В	
ЗАХВОРЮВАННЯ ЗУБІВ У ДРІБНИХ ГРИЗУНІВ.....	123
Татай Камель	
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАПЛІДНЕНOSTІ КОРІВ І ТЕЛИЦЬ.....	126

Ткачук П.А. ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ АПАРАТУ ТРАВЛЕННЯ В ТЕЛЯТ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ.....	128
Тюніна Д. М., Кобосова А.О., ВИКОРИСТАННЯ ЩУРИВ У БІОМЕДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ: НАУКОВІ ПЕРЕВАГИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ТОЧНІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ.....	132
Чибис К. А. АНАТОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛИСИЦІ.....	135
Чолак В.М. АНАТОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ ГЕПАРДА.....	139

СЕКЦІЯ 2. БІОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА, БІОЗАХИСТ ТА ЕПІЗООТИЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИННИЦТВА.

Банник М.Г. РОЛЬ МОЛЮСКІВ В ЦИКЛІ РОЗВИТКУ ГЕЛЬМІНТА ВИДУ DICROCELIMUM LANCEATUM.....	143
Ворона Д.О. БІОЕТИЧНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ЛАБОРАТОРНИХ ТВАРИН В УМОВАХ ВІВАРІЮ.....	146
Гнатенко Д.Г. ЕПІЗООТОЛОГІЧНІ ДАНІ ТА ПЕРЕБІГ FELV ТА FIV КОІНФЕКЦІЇ.....	148
Гордієнко О.О. ГОЛОВНІ АСПЕКТИ ТА ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ КАЛІЦІВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ У КОТІВ.....	151
Дежкіна Н. О., Валяєва Т. А., Люльчак К. О. ФАКТОРИ НЕБЕЗПЕКИ ДЛЯ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я КОТІВ В ХАТНІХ УМОВАХ (КЛІНІЧНІ ВИПАДКИ).....	154
Заволенковська А.Ю., Стороженко В.В. ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ЩОДО ПАРВОВІРОЗУ СОБАК В М. ЮЖНЕ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	157
Камінченко Д. О. БІОБЕЗПЕКА. ВІЛ ТА ЙОГО РОЗВИТОК В ОРГАНІЗМІ, МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ.....	160
Колосовський О.В., Ніколаєва К.О., Радіюк В.Р. ОСОБЛИВОСТІ ЕКОСИСТЕМ ДЕЯКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ПАРКІВ АВСТРАЛІЇ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ГЕОГРАФІЧНОГО РОЗТАШУВАННЯ.....	162
Маковій А. В., Євдокіменко А.В. КАЛІЦІВІРОЗУ КОТІВ У ЗОНІ ДІЯЛЬНОСТІ КЛІНІКИ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ «АЙБОЛІТ» М. ЮЖНЕ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	166

Мурашко Т. В., Сочесло Ю. С. ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ З ДІАГНОЗОМ ІНФЕКЦІЙНИЙ ПЕРИТОНІТ КОТІВ ЯК КЛІНІЧНА ДИЛЕМА У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ.....	168
Пивовар Є.І., Кускова К.П., Смітенко А.Ю. ПРОБЛЕМА АНТИБІОТИКОРЕЗИСТЕНТНОСТІ В СУЧАСНІЙ ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ: ПРИЧИНИ, СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	170
Скупейко К.А., Мороховець В.О., Юрчук О.Г., Писарева В.В. МОРФОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ ТА БІОХІМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ЕПІЗООТИЧНОГО ШТАМУ PSEUDOMONAS AERUGINOSA ТА ЙОГО ЧУТЛИВІСТЬ ДО АНТИБАКТЕРІАЛЬНИХ ПРЕПАРАТІВ.....	173
Sosnytska A.O. FACTOR OF CANNIBALISM IN GUINEA PIGS WHEN PLANNING LONG-TERM EXPERIMENTS IN PHTHISIATRICES	176

СЕКЦІЯ 3. ВЕТЕРИНАРНА ГІГІЄНА, САНІТАРІЯ ТА ІНСПЕКТУВАННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ.

Бойко А.Д., Велігура В.В., Черноіваненко І.В., Дмитренко О.Б. БЕЗПЕКА ВИКОРИСТАННЯ ХАРЧОВИХ ДОБАВОК – БАРВНИКІВ РІЗНОЇ ПРИРОДИ У ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРЕПАРАТАХ (ВІТАМІНАХ).....	180
Дімітрєва Х.О. ТОВАРОЗНАВЧА ОЦІНКА ЯКОСТІ СМЕТАНИ.....	184
Костюченко Д.О. ВПЛИВ КОМПЛЕКСУ ВОДОРОЗЧИННИХ ВІТАМІНІВ А, Е ТА ВІТАМІНУ С НА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ОРГАНІЗМУ	186
Писарєв П.Ю., Криворученко М.Ю. ОП «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» ТОВАРОЗНАВЧА ОЦІНКА ЯЄЦЬ КУРЯЧИХ.....	188
Ставинський В.В. ГІГІЄНА ДОГЛЯДУ ТА ГОДІВЛІ СОБАК.....	190
Трембовецька А.О. ПРОВЕДЕННЯ РАДІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА ТА ЇХ ДЕЗАКТИВАЦІЯ У РАЗІ ПІДВИЩЕНОЇ КОНЦЕНТРАЦІЇ РАДІОНУКЛІДІВ.....	193

Філіпська А.В.	
ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ МЕДУ БДЖОЛИНОГО, ЯКИЙ РЕАЛІЗУЄТЬСЯ НА РИНКУ «ЧЕРЕМУШКИ» МІСТА ОДЕСИ.....	196
Хомкович Н.С.	
АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ МАСЛА СОЛОДКОВЕРШКОВОГО.....	198
Хомченко А.А.	
ОЦІНКА ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ СОСІСОК «МОЛОЧНІ».....	201
Shuba V.V.	
MICROPLASTIC IN FOOD HYDROBIONTS – A THREAT FOR MARINE ANIMALS.....	204

**СЕКЦІЯ 1.
НОВІТНІ ДОСЯГНЕННЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ
ПРАКТИКИ
З НЕЗРАЗНОЇ ПАТОЛОГІЇ.**

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ АПАРАТУ ТРАВЛЕННЯ В ТЕЛЯТ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Ткачук П.А., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
1 курсу ОП «Ветеринарна медицина» (термін навчання 5,6 років)

Науковий керівник: Оліяр А.В., канд. вет. наук, доцентка
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро, Україна

Актуальність. Однією з найважливіших проблем, що постає перед фахівцями ветеринарної медицини, є значний ступінь захворюваності та загибелі молодняка продуктивних тварин у результаті інтенсивної дії негативних антропогенно-техногенних чинників. Значна частина захворювань пов'язана з патологією внутрішніх органів, більшість з яких локалізуються в порожнинах тіла та є недоступними для безпосереднього дослідження [3, 4, 5, 6]. Аспекти вікової анатомії органів апарату травлення великої рогатої худоби обмежені лише інформацією про відповідні зміни багатокамерного шлунку, в зв'язку з чим лікар ветеринарної медицини змушений механічно переносити знання з топографії нутрощів дорослих на новонароджених тварин або шляхом особистих помилок визначати їх топографію в практичній діяльності. Таким чином, для правильної постановки діагнозу, успішного лікування та профілактики захворювань внутрішніх органів новонароджених тварин необхідні досконалі знання їхньої функції, будови та топографії [1, 2, 3].

Мета. На підставі літературних джерел та власних досліджень з'ясувати та узагальнити дані щодо функції, будови та топографії органів апарату травлення великої рогатої худоби в ранньому постнатальному періоді онтогенезу.

Матеріали і методи. Методом анатомічного препарування трупів новонароджених телят (3 голови) визначали, порівнювали та описували топографічні особливості, аналізували літературні дані щодо функції та будови органів апарату травлення.

Результати. Особливості будови та топографії органів травлення в новонароджених тварин зумовлені їх структурно-функціональною незавершеністю, характером корму (молозиво, молоко) та, переважно, кишковим типом травлення [1, 2].

Органи ротової порожнини пристосовані до прийому рідкого корму – смоктання молока чи молозива. Цей рефлекс домінує над іншими при прийомі їжі і зникає тільки в кінці молочного періоду. Порожнина рота в телят невелика, слизова оболонка блідо-рожева, щічні сосочки маленькі (до 3 мм), рухливі, м'які. Губи тонкі, рухливі, змикаються в одній площині, тоді як у дорослої худоби верхня губа нависає над нижньою. Язик займає майже всю ротову порожнину, рухливий. Механічні сосочки на ньому слабко розвинені, ніжні, не зроговілі, смакові – не випинаються над поверхнею слизової оболонки, але добре помітні. В ротовій порожнині в телят є лише різці та передкутні зуби, власне кутні зуби – відсутні. Слинні залози розвинені добре. Вони виділяють слину, яка емульгує і розбавляє молозиво, що позитивно впливає на розщеплення його білків у тонкому

кишечнику. Мигдалики слабо помітні. Тривалість акту смоктання в теляти складає 10-12 хв, рефлекс жування проявляється на 10-14 добу.

В новонароджених телят стравохід впадає в рубець і далі продовжується як стравохідна борозна, яка має важливе значення, оскільки по ній молозиво і молоко проходять відразу в сичуг, оминаючи рубець, сітку, книжку, котрі в цей період не функціонують. Губи борозни добре розвинені, змикаючись, утворюють канал з широким просвітом для достатнього проходження порцій молозива при смоктанні дійки матері чи соскової поїлки. Замикання губ стравохідної борозни здійснюється рефлекторно, коли рідкий корм потрапляє в ротову порожнину, залежить від величини ковтка. Якщо порції молока надто великі (більше 30 мл), то губи борозни повністю не змикаються і воно потрапляє в передшлунки, викликаючи процеси гниття, що веде до розладів травлення (діарея) [5, 6]. У дорослих тварин губи борозни значно атрофуються і мають лише певне значення для відригування жуйки.

Ворсинки слизової оболонки рубця розвинені слабо, не зроговілі, завдяки чому вона ніжна, оксамитова, блідо-рожева. Слизова оболонка сітки зібрана в ніжні складочки, які формують прямокутні комірки, а в книжці – листочки, що займають увесь її просвіт.

Сичужні залози розвинені відносно слабо, проте сичужний сік виділяється безперервно, має нейтральне середовище, оскільки не містить НСІ, травна здатність його невисока. Він не розщеплює альбуміни, глобуліни та інші компоненти молозива, завдяки чому вони проникають з шлунково-кишкового тракту в кров у незмінному вигляді, забезпечуючи колостральний імунітет. Це має велике значення, оскільки в даний період онтогенезу органи гемо- і лімфопоезу ще розвинені не в повній мірі. Сичужне травлення в новонароджених телят не досконале, тому в них переважає кишкове травлення і лише у віці 5-6 місяців передається шлунку, в якому основну роль виконують передшлунки.

Об'єм камер шлунку в телят новонародженого та молочного періоду має інше співвідношення, ніж у дорослих тварин. У новонароджених телят найбільший об'єм має сичуг (2-2,5 л), потім рубець з сіткою (470 мл) і книжка (65 мл). Об'єм сичуга в 2,5 рази більший, ніж об'єм всіх інших камер. Загальний об'єм шлунку становить 2840 мл. У віці три тижні об'єм рубця вже становить 1,8 л, сичуга – 4 л, сітка і книжка – змінюються незначно. В 1-місячному віці тварин рубець за об'ємом (8,5 л) майже вирівнюється з сичугом (9,4 л), а у віці 5-ть місяців – перевищує в 3 рази (рубець – 60 л, сичуг – 20 л). У дорослих тварин об'єм рубця складає 150 л і більше, а сичуга – 20-25 л, що в 7-10 разів менше, сітки – 7-12 л, книжки – 12-15 л. Загальний об'єм багатокамерного шлунку у великої рогатої худоби досягає 150-200 л (до 300 л).

Розвиток сичуга і рубця знаходиться в прямій залежності від умов годівлі. Привчання телят з раннього віку до поїдання сіна хорошої якості стимулює розвиток рубця і заселення його мікрофлорою.

У новонародженого теляти рубець розміщується, переважно, в дорсальній частині лівого підребер'я, каудальний кінець його заходить у ліву здухвину та ділянку попереку, від 11-12 (13)-го грудного до 1-2-го поперекового хребців.

Сітка і книжка розташовані в правому та лівому підребер'ях, біля сухожилкового центру діафрагми, у вигляді прилеглих один до одного округлих утворів попереду рубця, вздовж 10-12 (13)-го грудних хребців. Сичуг – найбільша і єдина камера багатокамерного шлунку, яка функціонує, міститься у вентральній частині лівого підребер'я, ділянці мечоподібного хряща, пупковій ділянці та вентральній частині правого підребер'я, від 11-12 (13)-го грудного до 1-4-го поперекового хребців. Пілорус сичуга, який спрямований до пупкового кільця, межує з верхівкою сечового міхура [2, 3].

Оскільки в новонароджених і молодих тварин більша частина корму перетравлюється в тонкій кишці, довжина її в 2 рази більша, ніж у дорослих (14-16 м). Слизова оболонка має добре розвинені ворсинки, в той час як слизові залози – слабо. Лімфоїдні утворення представлені лімфатичними вузликами, їх кількість впевнено зростає.

В печінці продовжується інтенсивна закладка печінкових часточок, закінчується тільки в 6-9-місячному віці. В паренхімі печінки зникають острівці гемопоєзу, проте вона ще обмежена у виконанні бар'єрної функції, що може призвести до інтоксикації організму в разі порушення функції шлунково-кишкового тракту в перші дні життя теляти. За добу виділяється 12-25 мл жовчі на 1 кг маси тіла тварини. Підшлункова залоза секретує постійно, протягом 1 години виділяє в кишечник 10-200 мл соку.

Дванадцятипала кишка разом з підшлунковою залозою розміщені, як і в дорослих, у правому підребер'ї, дистальний кінець дванадцятипалої кишки – в правій здухвині та ділянці поперек. Печінка новонароджених жуйних розміщується в правому підребер'ї та ділянці мечоподібного хряща, де торкається гострим краєм вентральної черевної стінки. Порожня кишка займає більшу частину черевної порожнини, зокрема ліву здухвину, вентральну частину правої здухвини, каудальну частину пупкової ділянки, а також заходить у праву та ліву пахвинні ділянки. Розміщення клубової кишки суттєво не відрізняється від дорослих [2, 3].

У слизовій оболонці товстої кишки кількість слизових клітин збільшена, ворсинки відсутні, вона заповнена вмістимим жовто-коричневого кольору. В новонароджених телят у прямій кишці міститься первородний кал – меконій, який утворюється в утробний період розвитку і виділяється після народження. Його виділення прискорюється при облизуванні теляти матір'ю. В умовах гіподинамії меконій затримується в кишечнику довше, що призводить до порушення функції шлунково-кишкового тракту.

Топографія товстого відділу кишечника в новонародженого теляти подібна до такої дорослої тварини. Сліпа кишка міститься в ділянці поперек під поперековими хребцями вентрально від нирок і дещо справа, верхівка спрямована каудально, лабіринт ободової кишки – дорсально в правій здухвині, а пряма кишка – під крижовими і першими хвостовими хребцями [2, 3].

Висновки.

У новонароджених телят більшу частину черевної порожнини займає тонка кишка, сичуг та печінка. Починаючи з другого тижня життя, зі збільшенням у

раціоні частки кормів рослинного походження, починають інтенсивно розвиватися беззалозисті камери шлунка, особливо рубець, який у дорослої тварини займає всю ліву половину черевної порожнини. З розвитком рубця в теляти сичуг витісняється вправо у відповідне підребер'я та ділянку мечоподібного хряща, а порожня кишка – в праву половину пупкової ділянки та вентральну частину правої здухвини.

Список використаних джерел

1. Криштофорова, Б. В., Лемещенко, В. В. & Стегней, Ж. Г. (2007). *Біологічні основи ветеринарної неонатології*. Сімферополь: «Редакція газети «Терра Таврика»».
2. Криштофорова, Б. В., Гаврилін, П. М., Оліяр, А. В. & Тішкіна, Н. М. (2010). Особливості топографії нутроців новонароджених свійських тварин. *Ветеринарна медицина, якість і безпека продукції тваринництва*, 151(3), 103-109.
3. Оліяр, А. В., Тішкіна, Н. М., Лецова, М. О. & Яценко І. В. (2023). *Топографія нутроців свійських тварин*. (2-е вид., переробл. і допов.). Дніпро: «Ліра».
4. Blowey, R. W. & Weaver, A. D. (2011). Neonatal disorders. *Color Atlas of Diseases and Disorders of Cattle*, 13-28.
<https://doi:10.1016/B978-0-7234-3602-7.00008-X>
5. Kaba, T., Abera, B. & Kassa, T. (2018). Esophageal groove dysfunction: a cause of ruminal bloat in newborn calves. *BMC Veterinary Research*, (14).
<https://doi.org/10.1186/s12917-018-1573-2>
6. Naylor, J. M. (2009). Neonatal Calf Diarrhea. *Food Animal Practice*, 70-77.
<https://doi:10.1016/B978-141603591-6.10021-1>.